

1943-8 Vm 18

1

MARGUTIS

Zilevicius J
166 Park Place
LITZBETH N J

Cor

IŠ KLAIPĖDOS UOSTO VAIZDAS Į BALTIJOS JURĄ

Vol. XVI

No. 1.

MARGUTISPublished semi-monthly on the
15th and 30th**ANTANAS VANAGAITIS**
Editor-Publisher

Entered as second-class matter at
the post office at Chicago, Illinois
May 16th, 1928, under the act of
March 3rd, 1879. SUBSCRIPTION
PRICE \$2.00 per year, 10 cents per
copy. The publisher assumes no
responsibility for return of un-
solicited manuscript.

MARGUTIS 6755 So. Western Ave
Chicago, Illinois
Phone Grovehill 2242

Adv. Antanas A. Olis**Adv. R. A. Vasalle****Adv. A. Lapinskas**

134 No. La Salle Street
Room 1308
Telephone Randolph 0332
CHICAGO, ILL.

Phone Canal 6122

Dr. S. Biežis, M. D.**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

2201 West 22dn Street

Valandos: nuo 1—3 ir 7—8 vakare,
Seredomis ir Nedėl. pagal sutartį.

Res. 3241 West 66th Place

Telephone Republic 7868

Office Tel. Hemlock 5524

Emergency: Call Midway 0001

Res. Tel. Hemlock 1643

Dr. Albert J. Valibus

PHYSICIAN AND SURGEON

Valandos:

Nuo 1 iki 3 ir nuo 6 iki 8 val. vak.

2408 WEST 63rd STREET

CHICAGO, ILL.

Ofiso ir Res. Tel.:

Lafayette 7020

Dr. Stanley Naikelis

PHYSICIAN AND SURGEON

Ofiso Valandos:

Kasdien, išskiriant Sekmadienius
nuo 2 iki 4 val. po pietų ir nuo
7 iki 8:30 val. vakarais

3417 S. HALSTED STREET

CHICAGO ILL.

REAL ESTATE**NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS****JOHN PAKEL**

JOHN PAKEL

Statau visokios rūšies nau-
jus namus ant lengvų mėnesi-
nių išmokėjimų. Darau visoki
taisymo darbą be jokio cash
įmokėjimo ant lengvų mėnesi-
nių išmokėjimų. (Išgaunu ge-
riausį atlyginimą iš Fire Insu-
rance Kompanijų dėl taisymo
apdegusių namų). Darau pas-
kolas ant naujų ir senų namų
ant lengvų mėnesinių išmokėji-
mų nuo 5 iki 20 metų. Reikale
kreipkitės prie

John Pakel

INSURANCE AND LOANS

6816 SO. WESTERN AVENUE

Telephone Grovehill 0306

Antanas B. Petkus

Dvi Naujos, Moderniškos Koplyčios

Pagrabams**Viena: Chicago, Ill. 6812 So. Western Ave.**

Telephone Grovehill 0142

Antra: Cicero, Ill. 1410 South 50th Avenue

Telephone Cicero 2109

Puikus patarnavimas laidotuvėms. Dar puikesnės koplyčios
šermenims. Reikale, kreipkitės į laidotuvių direktorių **ANTANA**
B. PETKŲ.

MARGUTIS

of Music, Folklore and
Humor.
— Synchronized With —
Outstanding Radio Programs
Covering Homes of a Million
Lithuanians.
Foremost Lithuanian Journal

NEVYSTAMA GARBĖ DIDVYRIAMS

Sausio 15-toj, Klaipėdos Prijungimo

Sukaktį minint.

Mūsų tautos istorija, atatinamais metų laikais turi brangių ir vertingai minimų dienų. Šiuo kartu, arba šio Margučio" paskirtis paminėti vieną lietuvių tautos didžio žygio sukaktį, tai Klaipėdos uosto ir lietuviškojo pajūrio prijungimą prie Didžiosios Lietuvos.

Dažnai tenka girdėti, kad Mažojoje Lietuvoje, taipgi ir Klaipėdos krašte, vokiečiai viešpatavę 700 metų. Jeigu skaitytume, kad taisai viešpatavimas turėjo prasidėti tada, kai kryžiuočių ordinas atsidangino į senprusių žemę, tai minėtasis teigimas būtų beveik tikras. Tačiau šiurpulingoji senprusių ir Mažosios Lietuvos istorija rodo ką kitą. Ištisus 200 metų su viršum tęsėsi nepaliaujamos kovos kol kryžiuočiai įsitvirtino Nemuno žiotyse. Tą patį Klaipėda atvejų atvejais matė Gedimino, Algirdo, Keistučio ir Vytauto Didžiojo pulkus. Keliuos kartus ji buvo lietuvių kariuomenės paimta, o jos tvirtovė su žeme sulyginta. Lietuvis niekada neatsižadėjo savojo pajūrio ir neatsižadės. Tiesa, Vytautas Didysis Melno sutartimi 1422 m. paliko Nemuno žiotis ir Klaipėdos uostą kryžiuočių valdžioje, bet jis čia pat pareiškė:

"Ir prūsai yra mano paveldėjimas ir aš turiu pretenzijų iki Osonės — tai visą yra mano tėvo palikimas."

Tasai pareiškimas nebuvo vien tuščia ir skambi frazė. Vos 37 metams praslinkus, būtent 1459 m. žemaičiai užima Klaipėdą, o 1466 m. Kryžiuočių ordinas netenka savarankumo. Jo valdomosios žemės atsiduria Lietuvos-Lenkijos valdovų suverenitete.

Šimtmečiui praslinkus, Klaipėda ir Mažoji Lietuva 1629—1635 m. švedų valdoma. Šiems išsidanginus ir Prūsų hercogijai 1660 m.

Lietuvos — Lenkijos viršenybės nusikračius, šis kraštas, vienam šimtmečiui tepraslinkus, vėl išsprūsta iš vokiečių valdžios. Nuo 1757 iki 1762 m. Mažąją Lietuvą valdo rusai. Jie įveda čia savo administraciją, ima mokesčius, o rusų carenė Elzbieta pastatydina lietuviams gražią bažnyčią Tilžėje."

Taipėjusios kovos už lietuviškąjį pajūrį atėjo prie to, kad vietiniai Klaipėdos lietuviai 1922 m. gruodžio mėn. slapta susiorganizuoja sukilimui ruošti Komitetą, pradeda burtis lietuviai jaunuoliai, pasišventėliai, laimėti ar žūti, bet Lietuvai išėjimo vartus į platųjį pasaulį prijungti prie Didžiosios Lietuvos. To komiteto pirmąjį branduolį sudarė Bruvelaitis, Lebartas, a. a. Šaulinskas ir Vanagaitis. Praslinkus neilgam laikui, vieną šaltą naktį (sausio 9 d.) išmušus laikrodžiui 12 val. Pasigirdo šautuvų tarškėjimas, lietuvių narsuolių rankose. Pradėtas didis ir žūtbūtinasis žygis. Viso pasaulio spauda sujudo, nes tas įvykis iškilo nelauktai, netikėtai. Tik vieni narsieji Mažosios Lietuvos sukilėliai žinojo. Jų idėja žibėjo pasiryžimu, kad užžibinti laisvajam Lietuvos pajūriui laisvės švyturį.

Nevienas lietuvis vykdamas laisvais laikais atostogų ar pasisvečiuoti į Lietuvą vyko į lietuviškąjį Klaipėdos uostą. O tenai mūsų broliai pasitikdavo saviškius su orkestrų aidais, 'Leiskit į tėvynę, leiskit pas savus'... Nevienam džiaugsmo ir susijaudinimo ašara nuriedėjo. Juk niekas gero lietuvio, sąmoningo tautiečio, daugiau džiuginti negali. Tada ir mums pasidaro aišku, kodėl už tą laisvę žuvusiems reikiama ta didžioji nevystama garbė didvyriams prieš 20 metų prijungusiems prie Lietuvos Klaipėdos uostą ir lietuviškąjį pajūrį!

— B. Gediminas.

Dėdytė Jeronimas Rašo

Sveikučiai!

Na, tai ir naujus metus pradėjom per Margutį. 1943-ti metai. Ar jie bus geresni, laimingesni, tai sunku pasakyti. Niekas neturime supratimo kaip gali būti, ba ne mes svietą dalinamės...

Kaip pereitais, taip ir šiais metais, aš pasižadėjau kai ką parašyti į Margutį. Ale tas Baltramiejus, tai taip ir nutilo su savo istorijoms. Apie tuos Žvingius, jis nieko nerašo. O gal po Kalėdų sumislijo apsiženyti? Jau čėsas. Su ta Ceciliją jau ilgas čėsas kaip vaikščioja. Jeigu jau su mergina vaikščioji, tai turi ir ženytis. Ir aš taip apsiženyjau. Baltramiejui jau senai reikėjo tą padaryti. Senovėj sakydavo: Nesigailėsi anksti atsikėlęs ir jaunas apsiženyjės... Ant senatvės tai jau kitaip yra. Jau ir šeimynos nelauki ir taip lyg visas gyvenimas kitaip atrodė. O jaunas, žiūrėk čia vieną sykį garnys pralėkdamas našulį su berniuku paliko, kitą sykį vėl, paskui ir vėl su mergaite... Smagu darosi ir gyvenimas malonesnis. Žiūrėk Kaziui Šimkui, ar nesmagu? Džiaugiasi jis

ir jo žmona Albina. Garnys su naujais metais, naują gyvybę atnešė jiedviem į namus. O ką Baltramiejus turi? O gi nieko. Aš misliju kad jam daros nuobodu, ir jis jau ką nors figeriuoja su pradžia naujų metų, kad nieko į Margutį neparašo... Tai jam juoktis iš manęs. Susitikęs, tai ir erzina: Jeronimai! Pasenai ir vaikų neužauginai!... Well... seniems būt be vaikų, tai joki dyvai. Ot, jauniems. Jeigu jauni neturi vaikų, tai jau nekoks gyvenimas. Jeigu aš būčiau, jaunatvėj apsiženyjės, tai oh boy! Turėčiau visą pulką artistų, nereikėtų man vienam komedijas rodyt...

Na, kas toliau? Pasižadėkim su pradžia naujų šių Tūkstantis Devyni Šimtai Keturiasdešimts Trečių, pasidaruoti, kad grečiau karas užsibaigtų. Daugumas, lygiai kaip ir aš pats, norėtome dar sykį į savo gimtinę nuvažiuot... O būtų miela ir smagu žingsniuot tais takeliais, kuriais mes maži bėginėjom. Aš labai norėčiau atsisot dar sykį ant Striūpų tilto, pažvelgt į Šakius, į Striūpus, į Šakių dvarą... Sako dabar Šakių dvaras ir Šakių pats miestas, tai susiliejo į vieną. Šakiai esą, dabar išsiplėtę kaip paklodė ir ne tik Šakių dvaras, bet ir Augustavos dvaras ir net už kapinių, iki Lembūdžių, miestas išsišakojo. O seniau, kas ten buvo tuose Šakiuose. Susigrūdę, susikimšę, vienas prie kito nameliai sustatyti purvinose ulyčiose... Tais laikais, kada aš augau, tai tų GATVIŲ nebuvo.... Buvo tik Striūpų ulyčia, Lukšių, biskis Augustavos ir Gudkaimio. Rinka nebrukavota. Per turgų arba jomarką, jeigu palijo, tai aukščiau kelių visi braidydavo. O jau rudenį, pavasarį, Jergutėliau tu mano! Be čebatų neik į rinką...

Ale vistiek būtų smagu pasivaikščioti dar sykį kad ir po tą purviną rinką, ulyčias... Būtų smagu pasivaikščioti ir po tą lentoms aptvertą šventorių, aplink seną, medinę bažnytelę su nukrypusiu kryžiumi... Smagu būtų įėjus pasimelst... O graži buvo Marija altoriuje. Labai gražiai numalevota. Nei viena apielinkės bažnyčia neturėjo tokios gražios Marijos altoriuje; nei Sintautai, nei Griškabūdis, nei Naumiestis, nei Lukšiai, nei Plokščiai, nei Gelgaudiškis, nei Slavikai, nei Sudargas, nei Kaimelis. Ir Jurbarkas ir Skirsnemunė neturėjo tokio gražaus abrozdo! Bet jau bažnytelė, tai gaila pažiūrėti. Nežinia kodėl taip tie Šakių parapijonys buvo apsidėję, kad nepuošė savo bažnytelės. Tegul ji buvo maža, bet vistiek galėjo nors vidų išdabyt. Imkim tokią Sudargo bažnytelę arba Slavikų — gražios viduje! Išmalevotos visokioms kvarboms, altoriai švarūs, viskas taip žiba, blizga, o jau Šakių bažnytelėj, tai voratinkliai, dulkės, audimai nudribę, mat ją iškalė su audimais ir tuos audimus išmaliavojo. Gal kada tai buvo gražu viduje, bet mano augime, visi bėdavojo, kad "prasta" Šakių bažnyčia...

Well... gal kaip kam nepatiks, kad peikiu Šakių bažnytelę, bet aš myliu teisybę sakyti. Ne taip kaip Baltramiejus, kuris kad girią, kad girią tuos savo Žvingius... Kas teisybė, tai teisybė. Šakiai buvo, amerikoniškai sakant "dorinas miestelis", ale užaugino garsių vyrų, gerų Lietuvos patrijų! Imkite daktarą Vincą Kudirką, daktarą Staugaitį, poetą Edmundą Steponaitį, tai anų laikų. O potam atsirado daugiau pamokytų vyrų, katrie naudingus Lietuvai darbus yra nudirbę. Šakiai buvo centras visos apygardos. Kad ir biau-

rūs keliai būdavo, bet vasaros ir žiemos metu, Šakiai susilaukdavo didžiausių jomarkų, didžiausių atpuskų. Jau kad suvažiuodavo žmonių, tai iš kokių trijų mylių aplinkui. Pat. ujiezdinas (apskričio) miestas Naumiestis nesutrukdavo tiek žmonių, kaip Šakiai. Delto Lietuvai savo valdžią sudarius, Šakiai padaryta apskričio miestas. Naumiestį paliko kaippo antraeilį miestą parubežy. Žinoma, Naumiestis jau ir anais laikais buvo gražus miestas ir beveik du sykius didesnis už Sakius. Šakiai, neturėjo pilnus tris tūkstančius gyventojų, o Naumiestis virš penkių tūkstančių! Bet užtat prieš karą (1938-9 m.), Šakiai pralenkė Naumiestį!...

Tai ot, sakau, būtų smagu nuvažiuot į Šakius, į savo gimtinę, pasižiūrėti. Man mama sakė, kad aš netoli Šakių gimęs. Valių kaime. Valiai, valiai, valiai... Valio, valio, valio... Lyg ir lietuviškas pavadinimas. Valiai, Papartynai, Degučiai, Degutėliai, Kumpupiai, Baltkojai, Briedžiai... Dabar sako, Šakių parapijai priskirta dalis Sintautų parapijos. Vilkeliškiai, Papartynai, Briedžiai ir dar kiti kaimai, tai priskirti prie Šakių parapijos. Delto ir naują bažnyčią pasistatė Gaila, kad neturiu "paltografijos" Duočiau Margučiui, gal patalpintų. Tegul mato šakiškiai, kad naują bažnyčią pasistatė mūsų sūnūs-parapijonys ir didelį miestą išstatė. Ciceroj, žinau, yra nemažai šakiškių. Jie rinko pinigus ant Šakių bažnyčios. Yra Ciceroj Stanaičiai iš Lukšių parapijos, yra Pečukaitis iš Striupų, su kuriuo sykiu augom. Yra ir daugiau šakiškių. Dr. Gusenas, rodos irgi nuo to krašto paeina, nuo Griškabūdžio netoli nuo Šakių. Tik dvi ruskos mylios. Kaip nuo Margučio ofiso iki Cicero, Šv. Antano par. svetai-

nės. Mums, tokiam dideliame mieste gyvenant, atrodo galbūt keista, kad Lietuvos kaimų, ir miestų atstumas vieno nuo kito, galima išmieruoti Chicagos, Ciceros miesto strytais — gatvėmis... Išmieruoti lengva, nes senoviški rusiški trys viorštai, yra lygūs dviem amerikoniškom mailėm (mylės). Pav. iš Šakių į Lukšius, buvo apie 6 viortus, tai amerikoniškos beveik keturios mailės. Tai bus tiek, kaip iš Margučio ofiso į Vyčių spaustuve, dar arčiau... O iš Šakių į Naumiestį, tai bus kaip iš W. H. F. C. (radio stoties) į Jackson parką, kur baigiasi 67 street gatvekario linija... (Mar-

gučio redaktorius beveik kas vakarą tiek kelio išvažinėja)...

Kiekvienas iš jūsų, galite maždaug išmieruoti, koks buvo Lietuvoje tolimas miestelis nuo miestelio ir jūs rasite tokį toli Chicagos miesto gatvėse...

Šiam sykiui užteks. Parašysiu daugiau į kitą Margutį.

Visiems laimingai pradėt naujus metus. Baltramiejui, Cecilijai, Daratai ir mano geram frentui Valerijonui, linkiu laimingų naujų metų, bą jų meta prasidedėjo sulyg mūsų kalendoriaus, sausio 14 dieną...

Jūsų,

Jeronimas

LAI GYVUOJA LIETUVA!

(Minint 25 Metų Sukaktuves)

Lai gy - vuo - ja Lie - tu - va! lais - va

ne - pri - klau - so - ma! Lai gy - vuo - ja,

lai gy - vuo - ja, mūs Tė - vy - nė Lie - tu -

va, lai gy - vuo - ja, lai gy - vuo - ja,

lais - va ne - pri - klau - so - ma! mā!

"16 Vasario ruošiamą bankietą BLACKSTONE HOTEL atvyksta buvęs Lietuvos prezidentas A. SMETONA. Bankietas ruošiamas Antradienio vakare, VASARIO 16 dieną, kaip 7:30 val. vakare.

Tikieta \$3.50

KAIP IŠMOKT LIETUVIŠKAI RAŠYTI?

(Tęsinys iš Pereito Nr.)

Buvome:

švariose pirtyse
aukštuose uosiuose
aukštuose alksniuose
aukštose pušyse.

Taisyklės: 1) Daiktavardžiai ir būdvardžiai į klausimą kame? visur galė žodžio rašo e.

2) Daiktavardžiai į klausimą kame? kur girdėti, rašo yje, yse.

Tikrinamasis diktantas. Jautis ir veršiukas. Didelį jautį ir veršiuką laikė ankštame tvartelyje. Jautis vos pralįsdavo pro duris. Kartą veršiukas buvo tvarte, o jautis lįsdamas į vidų užkliuvo duryse. Veršiukas sako: "Aš tamstai parodysiu, kaip pro duris į tvartą įeiti". Jautis pažiūrėjo į veršiuką ir atsakė: "Kvailuti, aš savo mokslą mokėjau, kai tavęs pasaulyje dar nebuvo."

MOKYTOJUI

1) Tie garsai ir sangarsiai, kur pasitai-ko bediktuojant, o dar nėra išeiti klasėje — pasakyti mokiniams prieš rašymą.

2) Diktuoti tada, kai taisyklė mokinių iš pratimų išmokta ir patikrinta.

3) Visi rašomieji darbai mokytojui reikia taisyti.

4) Jei mokytojas rašiniu duoda mokiniams peržiūrėti, po mokinių peržiūrėjimo reikia su dvigubu atsidėjimu rašinys tikrinti: a) pastebėti, ko nemoka rašęs mokinytis, b) ko nepastebėjo rašinį taisęs mokinytis.

Sakiniamis skirti taškai. Keleivis. Atėjo ruduo. Lapai nukrito. Žolė nuvyto. Dažnai lyja. Vėjas ūžia, medžius blaško.

Buvo naktis. Visur tamsu. Miške buvo dar tamsiau. Tuo metu miške paklydo keleivis.

Miške stovėjo trobelė. Trobelėje medšargis gyveno. Keleivis pamatė šviesą medšargio trobelėje. Labai nudžiugo. Bego į šviesą. Pribėgo trobelę. Geras medšargis priėmė keleivį naktį gulti.

Taisyklės: 1) Mintis galima ženklais ir žodžiais išreikšti. Žodžiu ar keliais žodžiais pa-

sakyta ar parašyta mintis vadinasi sakinytis. Pav. Temsta. (1 žodžio sak.) Karvė ėda šieną (3 žodžių sakinytis).

2) Sakinyje reikia suvokti asmuo (veiksnytis) ir asmens apsakomas žodis (tarinytis). Pav.: Petras (Veiksnytis) rašo (tarinytis).

3) Sakinyje veiksnys atsako į klausimą kas? O tarinytis į įvairius klausimus: ką veikia asmuo: ką veikė? ką veiks? koks yra asmuo? kas pasakyta apie asmenį? Pavyzdžiai:

Petras rašo (ką veikia Petras?).

Žolė žalia (kokia yra žolė?).

Arklys gyvulys (kas yra pasakyta apie arklį?).

4) Be veiksnio ir tarinio sakinyje gali būti dar kitokių dalių.

5) Tolimesnius sakinius nuo kits kito skiria taškais, o artimesnius — kableliais. Po taško naują sakinį rašo didžiąją raide. Pavyzdžiai:

Vėjas pūtė. Debesys plaukė dangumi.

Aš rašau, o tu skaitai.

Veiksnytis. Sode. Saulutė leidos. Miegojo medžiai. Kvepėjo gėlės. Tylėjo rūmas garbingą galvą aukštai iškėlęs. Pradėjo sodas nakties svajonę. Dūmojo dangus. Per tylų sodą būrelis ėjo ir šneką tylią linksmi šnekėjo. (Iš Vaitkaus).

Tarinių nagrinėjimas. Pas močiutę augau (ką veikiau?). Valelę turėjau. Kas rytelis vakarėlis į darželį ėjau. Bijūnėlis žalias (koks yra bijūnėlis?). Bijūnėlis gražus. Bijūnėlio žali (kokie yra?) lapai. Raudoni žiedeliai. Mūsų kalneliai baltų smilčių (kokie yra kalneliai?), o akmenėliai titnagėlio. O akmenėliai titnagėlio, teka upelė šaltinėlio. Iš kraštų auga žalios nendrelės. Iš vidurs verčia baltos smiltelės. Alksnis Ignotas (kas toks yra alksnis?). Beržas Bernotas. Serbenta Petronėlė.

Tarinių klausimams susekti. Graži ponia pelėda. Graži ponia pelėda. Apželtkojė pelėda. Margaplunksnė pelėda. Kumpasnapė pelėda. Dės kiaušinių pelėda. Perės vaikus pelėda. Gražūs vaikai pelėdos.

(Bus daugiau)

Kas Buvo 20 Metų Tam Atgal

Sausio 5. d. iš Lietuvos į Ameriką atvyko D. Šleževičienė ir V. Vencienė, kaip Lietuvos Moterų Globos Komiteto įgaliotos atstovės parinkt aukų našlaičiams.

Sausio 16 d. sužinojus Amerikoje apie Klaipėdiečių sukilimą pradėta rinkti aukos parėmimui to dalyko.

Sausio 25 d. Pittsburghe, įvyko Am. Liet. Tutinės Sandaros 9-tas Seimas su 24 delegatais. Narių tuo laiku turėta apie 2,000. Valdybą sudarė: W. Liutas, sekr. K. J. Paulauskas ir išd. A. Ivaškevičius.

Vasario 10 d. iš buvusios Lietuvių Piliečių Sąjungos, pasiųsta Lietuvos Šauliams \$500.

Vasario 16 d. po visą Ameriką, minėta Lietuvos Nepriklausomybės šventė.

Vasario 19 d. Lietuvoje mirė amerikietis Andrius Martus. Palaidotas Klaipėdos kapinėse.

Vasario mėn. sužinota, kad vien per Liepoją iš Amerikos 1922 m. atvyko į Lietuvą, 1439 lietuviai.

Kovo mėnesį, Amerikoje važinėjo su prakalbomis iš Lietuvos atvykęs socialdemokratų atstovas K. Bielinis ir rinko aukas.

Kovo 11 d. grįžo iš Lietuvos veikėjas A. Ivaškevičius, kuris suvaidino nemažą rolę Klaipėdiečių sukilime.

Kovo 27 d. atvyko iš Lietuvos art. J. Babravičius.

Balandžio 3 d. išvyko Lietuvon "Vienybės" Bendrovės pirmininkas A. Mikalauskas, deleguotas nuo L. P. Sąjungos ir A. L. T. Sandaros, su politikos reikalais.

Balandžio 7 d. Brooklyne įvyko laikraštininkų 6-tas suvažiavimas. Dalyvavo: Vienybė, Tėvynė, Sandara, Dirva, Amerikos Lietuvys, Artojas. Įkurta Žurnalistų Sąjunga...

Balandžio mėn. Chicagoje viešėjo J. Gabrys. Turėjo su kai kuriais veikėjais pasitartimus.

Gegužės 19 d. grįžo Lietuvon artistai: Petros Oleka, Jonas Byra ir Mykolas Leškevičius (M. Leškevičius jau miręs)...

Gegužės 29 d. Amerikos valdžia paskelbė ateivių kvotas. Lietuvių tegali įvažiuoti sulyg kvotos 2,629.

Gegužės 29 d. išvyko Lietuvon apsigyventi J. Šimaitis, vienas iš "Vienybės" direktorių.

Clevelande pradėjo eiti kairiųjų komunistų laikraštis vardu "Apsišvietimas"...

oooooooooooooooooooooooooooo

**Ten Per Cent
OF YOUR INCOME
should be going into
U.S. War Bonds and Stamps**

TUNISIJA

VINCAS UŽDAVINYS, Vilniaus krašto žinomas veikėjas domiai aprašė lietuvių maldininkų ekskursiją į Tunisiją, į Kartagenos surengta 1930 m. Eucharistinį Kongresą. Čia paduoda Margutis kai kurias ištraukas iš Uždavinio aprašymo keliaujant per Tunisiją, Alžirą, šiaurės Afriką. Skaitytojams gal bus įdomu susipažinti su tomis vietomis, kur dabar mūsų — Amerikos kariai maršuoja... Ištraukos iš knygos "10,000 KILOMETRŲ".

...Tuniso uostą priplaukę, pamatėme didžiausias minias žmonių, laukiančių laivo. Minioje buvo nemažai raudonomis kepurėmis prancūzų karininkų, nemažai kunigų, laukusių kardinolo ir kitų aukštesnių dvasininkų, notrūko čia ir beveik bronziniais voidais arabų, kurie mus labai įdomino...

Arabai buvo savotiškai pasirūdę, apsukę storais rankšluosčiais galvas, įlindę į ilgus chalatus, lyg maišais apsilukę bėginėjo pakraščiais norėdami greičiau į laivą patekti ir padėti čia atvykusiems daiktus išsinešti. Tai buvo darbininkai, daiktų nešėjai.

Greta šių paprastų arabų darbininkų, buvo nemažai ir turtingesniais rūbais pasirengusių; raudonomis, nukirpto kėgio formos kietomis kepurėmis, šilkiniais, ar kitos brangios medžiagos chalatais. Šie arabai, draug su prancūzais tikrino atvykusių dokumentus, kažin ką savotiškai kalbėjo, ne kartą rėkė...

Tai buvo vietiniai valdininkai, nes Tunisas ir tunisiečiai noros ir yra faktinai prancūzų

valdomi, bet laiko save nepriklausomais. tik prancūzų globajamais...

Taigi mes, lietuviai pirmą sykį atsistoję Afrikos žemėje, Žengėme pirmą žingsnį anapus Viduržemio jūros. Pirmieji įspūdžiai neblogi, tik karštis nežmoniškas (buvo gegužės mėnuo).

Tuniso munitinė, čia pat, pakraštyje mūsų daiktų net nežiūrėjusi lengvai praleido eiti į Juodąją Žemę.

Kaip italai, taip ir arabai, prancūzai, vadino mus "karavanu". Ir mes patys, pagaliau, ėmėm save vadinti tuo pačiu žodžiu. Tai ot, mūsų karavanas išsirykiavo plačioje dulkėtoje aikštėje. Visi laukė, kad vadai surastų kokias nors priemones daiktams nuvežti, nes tokiam karštyje niekas nenorėjo savo krepšių vilkti per miestą...

Lietuvės poniutės rūpinosi, kur jos dės savo daiktus. Nė viena būtų išsižadėjusi savo daiktų, jeigu būtų prisėję pačioms nešti tokiam karštyje...

Tuo tarpu, bebėdavoiant, vadai parūpino mažytį asilėlį, bėdon užkinkytą. Tokiu asilėliu Lietuvoje vaikai žaisti galėtų... Daiktus jam duot vežti, gailu pasidarė...

Bet Tuniso arabas, asiliuko nesigailėjo. Prikrovė didžiausią kalną čemodanų. Asiliukas nebuvo didesnis trijų pėdų, o bagažą vilko paskui save aukštesnį už mūsų galvas... Dulkėtoms Tuniso gatvėmis, mes žygiavom paskui tą asiliuką. O jis, neprakaitavo, nesiskundė ir nieko nepaisydamas tempė paskui save didžiausią krovinį... Jautresnieji lietuviai priėję prie asiliuko, jį paglostydavo, pareikšdavo užuojautos, tačiau

asiliukas nereagavo — jam vis tiek. Jis kantriai vykdė savo pono — arabo įsakymą...

Čia pat gatvėmis matėsi kiti vedami asiliukai, bet anie nieko ant savo nugaros nenešė ir netraukė. Laimingi buvo. Greta asiliukų, matėsi kupranugaris, kuris išrietęs savo ilgą kaklą kaip žąsis aukštai iškėlęs snukį, primerkęs akis, rodė ašarodamas, traukė didelį kelmų prikrautą vežimą. Sausos, gruoblėtos kupranugario kojos, rodė neįturtus kietos akmenimis grįstos miesto žemės, jo invalidiškos kupros pakinktais apkrautos, rodė skaudžiai kentėjo, sunkų slėgesį ir dideliais, lėtais žingsniais, artimo prietelio, bronzinio arabo raginamas, traukė vežimą per uosto aikštę toliau į miestą.

Lietuvių "karavanas" gyvai sekdamas asilus, kuprius, arabus, savotiško stiliaus namus ir gyventojų rūbus, traukė link smai į Olandų gatvę, pačiam naujojo Tuniso miesto centre, kur atskridęs eroplanu kun. Šimkus. surado mums gūžtą nakvynėms. Jei ne jo skridimas, nebūtome vietos gavę, nes

Tunisas buvo užplūdęs maldininkais turistais...

Viešbuty, kur mes gavom prieglaudą, taip pat tiršta buvo. Turėjome grūstis po 5, 8, net po 12 žmonių viename kambarielyje. Patogumų jokių, tik tiek, kad pastogėje. Sunku buvo atskirti kur baigiasi vieno lova ir prasideda kito, nes kelios lovos buvo sugrūstos vienon eilėn ir gulė ekskursantai taip, kad tik atsigrįti. Panašiai kaip lietuviai maldininkai kaimiečiai gulė ant duosna ir patvoriuosna Šilavoje, per Šilinių atlaidus...

Suradę savo gūžtą, apsipažinę kur esame, pakrikome po miestą pasidairyti, nes turėjome kelias valandas liuso laiko. Galėjome eit kiekvienas ten, kur kam patiko...

Dabar pasiklausykite kas tas Tunisas, Tunisija?...

Tuniso vardu vadinama labiausiai šiaurėn išlindusi Afrikos Provincija ir didis miestas tos provincijos sostinė. Tuniso kraštas užima 130,000 kv. kilometrų plotą (kilometras mažesnis už rusišką viorstą ir viena amerikoniška maile yra lygi tik trimis ir vienam ketvirčiui kilometro, maždaug). Gyventojų Tunise pustrečio milijono. Nors yra Tunise derlingų laukų, gražiai augančių pietų šalies augalų, tačiau daugiau negu pusė žemės ploto yra nederlinga arba ir visai nenaudojama...

Tuniso gyventojai yra mišrūs, tačiau daugumą sudaro mahometiečiai. Jų čia yra apie du milijonai. Žydų, virš 50,000 Tikrųjų europiečių — apie 180.000. Iš jų prancūzų, kurie faktinai valdo visą Tunisą, esą apie 70,000 su viršum. Kiek daugiau yra italų — apie 90,000 gyv...

(Bus daugiau)

1943 JANUARY 1943

SUN	MON	TUE	WED	THUR	FRI	SAT
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

1943 FEBRUARY 1943

SUN	MON	TUE	WED	THUR	FRI	SAT
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

VISOSE VIETINĖSE APIELINKĖSE

galite gauti elektrikinių lempučių patarnavimą.

Kostumerių PATOGUMUI, tapo įsteigta daugiau krautuvų — Exchange Agencies po visas Chicagos dalis, kur galima gauti lempučių patarnavimą.

Bile vienoj tų krautuvų galite išmai-nyti išdegusias elektros lemputes į naujas, ir tai be jokių primokėjimų. Specialiai dirbtas lemputes taipgi galima gauti primokant tik mažą sumą.

Visuose Commonwealth Edison Kompanijos skyriuose, pažymėtuose (*), galite gauti netik šviesos lemputes, bet ir VISUS kitus elektriškus patarnavimus. Peržiūrėkite žemiau talpinamą krautuvų sąrašą ir pasižymėkite, kuris yra jums arčiausias.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Save time, save tires and save gasoline

Please note the lamp bulb exchange agency nearest you

DOWNTOWN

★Commonwealth Edison Company,
72 West Adams Street

NORTHWEST

Clark Appliance Co., 4872 Milwaukee Ave.
★Commonwealth Edison Company,
4833 West Irving Park Road
2733 Milwaukee Avenue
Gale Refrigeration Service, 4817 W. Fullerton Ave.
Ray Haas, 3611 N. Narragansett Ave.
Meersman & Co., 6129 Northwest Highway
Mont Clare Music Shop, 7115 West Grand Ave.
Charles Stasek & Co., 5715 Milwaukee Ave.
S. C. Turck, 5432 W. Devon Ave.
Williams Hardware & Paint Co.,
3222 W. Lawrence Ave.
Winsberg's Dry Goods, Inc., 5539 W. Belmont Ave.
Wood's Hardware, 6706 Northwest Highway

NORTH

A Better Radio Co., 1224 N. Clark St.
Berg's Hardware & Paint, 2609 W. Peterson Road
Alfred Bloch, 1900 N. Halsted St.
★Commonwealth Edison Company, 4562 Broadway
3138 Lincoln Ave.
En-Ess Sales & Service, 1600 W. Morse Ave.
F. & H. Hardware, 4616 N. Western Ave.
E. A. Lindberg, 5402 N. Clark St.
Schuemann Bros., 2247 W. Devon Ave.
Wonder Radio Sales Co., 3157 Irving Park Road

WEST

Avenue Fair, 3859 W. North Ave.
Berger's Hardware, 2327 W. Chicago Ave.
★Commonwealth Edison Company,
4231 W. Madison St.
A. J. Hoffman, 2812 W. Madison St.
A. M. Kapsa & Co., 2000 Blue Island Ave.
Kedzie Ave. Store, 3153 W. Cermak Road
Mena Elec. Appliance Co., 809 S. Halsted St.
Norman Reisenfeld, 1722 W. Roosevelt Road
Rogers Co., 5655 W. Madison St.

SOUTHWEST

S. Baron, 4238 Archer Ave.
Beverly Electric Shop, 2341 W. 95th St.
Czer & Sons, 2552 W. 59th St.
Glaser's Radio Shop, Inc., 5123 S. Kedzie Ave.
The Hoffman Hardware, 1906 W. Monterey Ave.
Mt. Greenwood Hardware, 3136 W. 111th St.
Solar Music House, 3215 W. 26th St.
Edward Trost, 3111 W. 63rd St.

SOUTH

Berman's Hardware Store, 1638 W. 63rd St.
Berman's Hardware & Paint Store,
7918 S. Ashland Ave.
C & R Auto Store, 436 W. 31st St.
Carroll Hardware, 8947 S. Loomis St.
Columbia Electric Shop, 524 E. 79th St.
★Commonwealth Edison Company,
11046 S. Michigan Ave.
852 W. 63rd St.
4834 S. Ashland Ave.
424 E. 47th St.
Herbert Dix Hardware, 7835 S. Halsted St.
Greenhut & Co., 9238 S. Cottage Grove Ave.

SOUTHEAST

Almquist Radio & Electrical Appliance Co.,
7445 S. Cottage Grove Ave.
Burkhart's Hardware, 13445 Brandon Ave.
★Commonwealth Edison Company,
9025 Commercial Ave.
Hyman's Quality Shop, 2442 E. 79th St.
Lake City Radio & Electrical Appliance,
6617 S. Dorchester Ave.
Lawrence, Inc., 1910 E. 79th St.
L. J. Levine, 2228 E. 71st St.
L. Porges, 1327 E. 55th St.
Edward J. Richey, 10051 Indianapolis Blvd.
Universal Repair Service, 1161 E. 53rd St.
Woodlawn Radio & Music Co., 6251 S. Ellis Ave.

★Company offices where all electric services are available.

ATBUSKIM LIETUVIAI

Atbuskim Lietuviai! Jau laikas mums veikti!
Praėjo trys metai — naktis be aušros!
Gana mums peštynių! Gana šmeižtis. keiktis!
Visi stokim dirbti dėl labo tautos!

Petys gi į petį visi, kas tik galim.
Sustoję į darbą už mylimą šalį,
Išlaisvinkim Lietuvą mūsų!...

Kas tiki į Apveizdą Dievo galingą,
Tasai abejonės tikrai neatbos!
Mums teko per amžius dalis nelaiminga,
Bet niekas nežino rytojaus dienos!...

Petys gi į petį visi, kas tik galim.
O kaip malonu už tėvynę kentėti,
Ir vargti prie darbo šaly svetimoj...
Palaimint's, kurs pradėdant aušrai tekėti,
Su broliais į eilę skubėdamas stos!

Petys gi į petį visi, kas tik galim.
Ir tu, kurs LIETUVIO vardą nešioji,
Ir dvasia norėtum slopint LIETUVOS!
Sugrįžki, brolau, kur gyvybė vilioja!
Nebūk išdavikas TĖVYNĖS JAUNOS!...

Petys gi į petį visi, kas tik galim.
— *Maironis ir VV.*

AN OPEN LETTER TO THE MARGUTIS JUNIOR CHORUS

For one thing, I bet all you young ladies are surprised to hear from me. Why, I'll even go farther and bet that more than half of you forgotten that Sukčius dance we used to do for Mr. Vanagaitis in the back room of the Margutis office. The reason I say you probably have forgotten is that more than two years have passed since we danced and sang to my piano accordion music, and you all have grown up into charming young ladies, and perhaps even graduated into the Senior Girls' Chorus. But, either way, if you have forgotten or not, I have not forgotten yet you.

Remember when we used to sing all those nice Christmas songs over the radio on WHFC such a long time ago? Remember how Dėdė Celestinas used to make you girls laugh until you roared, all because Dėdė couldn't hear and his friend Baltramejus was a little deaf? Those are the grand times I think of at this Christmas time, although more than 5,000 miles away,

out here in the middle of the Pacific Ocean. You probably have seen quite a number of your friends leave home to join the army or the navy, all go to war and fight for America. That, in a way, is just what I'm doing here at Pearl Harbor, where the sneaking Japs paid a not-too-social visit last December 7th. Maybe I don't carry a rifle and go around looking for Japs to shoot, but I have a job that is just as important, and that is working as a mechanic on the airplanes that are flying for Uncle Sam.

Some day, when this is all over and we can gather together like in olden days at the Margutis office, I'll tell you all about this wonderful place called Hawaii, where they dance the hula in a grass skirt to the tune of Hawaiian guitars, where the sun shines like summer-time all the year around, where flowers grow everywhere every day in the year, where life is pleasant and carefree, and where today, for the first time, I spent Christmas swimming in the blue Pacific Ocean under a clean blue tropical shunshine-filled sky. Best regards to each one of you, and don't forget to keep buying War Stamps so we can lick these pesky Japs and Nazis in a hurry, and so we can get together again and sing the songs we used to.

In Hawaiian, they say "Mele Kalikimaka" and I, too, say Merry Christmas to you.

— *John A. Šarkauskas*
Pearl Harbor Hawaii

LIETUVOS PIEVOS

Niekur pievų gražių tokių,
Kaip Lietuvoj nematyti;
Kick žolelių čia visokių
Negali išpasakyti...

Galvos dobilų raudonos,
Tartum rožės garbiniuotos;
Kvietkos mėlynos, geltonos,
Baltos..... lyg išparfumuotos...

Ant tų pievų visą dieną,
Peteliškių vis pulkeliai,
Laksto, gaudosi kiekviena....
Gražios, kaip žiedų lapeliai.

Bitės birzgia, medų renka,
Žolėse žiogeliai šaukia
Ir pulkai avižių slenka...
Viską čia linksmybė traukia...

MAŽOSIOS LIETUVOS DAINOS

Daina — žmogaus sielos, žmogaus vidujinės kultūros išraiška. Bet atskiras žmogus yra maža tautos dalelė. Jis surištas kraujo ir dvasios ryšiais su savo proseniais, ir todėl dainoje reiškiasi tautos ypatybės, jos būdas.

Lietuvybės spaudėjai ir niekintojai, ryžosi lietuvių dainas niekinti ir neigti, kaip vieną žymę lietuvių tautybės kibirkstėlę. Tą pastebėjęs kun. Ruhigis (Rugys) 1747 m. išleido raštą apie lietuvių kalbą, tuo norėdamas įrodyti ir pabrėžti jos skambumą ir gražumą prideda tris liaudies dainas išvertęs jas į vokiečių kalbą. Viena iš jų štai kuri:

Aš atsisakiau savo močiutei,
O aš nuo pusės jau vasarėlės;
Ieškok, močiutė, sau verpėjatę,
Sau verpėjatę ir audėjatę.
Jau prisiverpiau baltų linelių,
Jau prisiaudžiau plonų drobelių.
Jau gana klausiau savo močiutei,
Jau reikia klausyti ir anytėlei.
Oi vainikėli žalių rūtelių,
Neilgai žaliuosi ant mano galvelės.
Mano kaselės žalių šilkelių,
Jau neblizgėsite saulei ka' tinant.
Mano plaukeliai, o geltonieji,
Nesiskirstysite vėjo pučiami!
Aš atlinkysiu savo močiutę,
Ne vainikuota, o nuometuota.

Garsūs vokiečių rašytojai iš Rytų Prūsijos kilusio rašytojo ir mokslininko Herdelio paraginti, ima domėtis liaudies kultūra ir ypač dainomis. Lessingas (18 m. amžiaus) pirmasis supranta lietuvių dainos poezijos vertę. Jis viename literatūriniame laiške rašo: "Neseniai varčiau Ruhigio lietuvių kalbos žodyną, ir gale, pastaboj apie kalbas, radau didelę retenybę, kuri mane be galo nudžiugino. Tai buvo lietuvių dainos, kurias dainuoja paprastos kaimo mergaitės, koks malonus atvirumas. Galima iš jų įsitikinti, jog po kiekvienu dangumi gimsta poetų..."

Pažvelgsime į dainų turinį. Daugumą lietuvių dainų poetiškai apdainuoja meilė ir l'nkmybės atjautimą, vaizduoja ūkio gyvenimo laimę ir labai paprastu būdu rodo mums meilūs šeimos narių ir giminių santykius, net senovės lietuvių tikybą. Viena šios rūšies štai:

Mėnuo saulužę vedė,
Pirmą pavasarėlį.
Saulužė anksti kėlės,
Mėnulis atsiskyrė.
Mėnuo vienas vaikštinėjo,
Aušrinę pamylėjo.
Perkūnas, didžiai supykęs,
Jį kardu padalijo:

Ko saulužei, atsiskyrei?
Vienas naktį vaikštinėjai?
Aušrinę pamylėjai?
Širdis pilna liūdnumo.

Maž. Lietuvoje yra kilusi ir Piktupėnų parapijoje netoli žinomojo šventkalnio Rambyno užrašyta daina: Dainuok sesytė, ko nedainuoji?" Toliau čia dainuojama apie "iškadą", kuri rūtų darželyje pasaryta:

Barzdoti vyrai,
Vyrai iš jūrų.
(Bus daugiau)

KAZIMIERAS RADŽIUS, ilgus metus gyvenęs Chicagoje, mirė Sausio 8 d. Gimimo iš Žvingių miestelio. Gyveno: 2345 N. Kedzie Ave. Paliko dideliame nuliūdime mylimą moterį Marijoną ir du sūnus — Charles-Kazimierą ir Brūno. Vėlonis palaidotas sausio 12 d. Lietuvių Tautiškoje kapinėse. Laidotuvėms patarnavo dir. Povilas Rūdikas.

Margutiečių daugelis pažinojo a. a. Radžių, nes jis dalyvaudavo kiekviename parengime ar suėjime. Buvo malonaus būdo, draugiškas lietuvis. Margutis šiuomi išreiškia užuojautos žodį vėlonio Šeimai! O tau, geras lietuvis, lai Pasaulio Kurėjas suteikia amžiną ramybę po mirties. Ir šios šalies laisvoji žemelė lai bus tau miela ilstis!...

Č i a p S u i

Rašo Pūstapėdis

Kalbant pusiau angliškai, pusiau lietuviškai, tai kartais neviskas gerai išsitaria. Štai man vienas žmogus sako: Ar tamsta žinai, kad socialist sekiūreti yra geras dalykas? Kaip žmogus netenki darbo, tai gauni kantapeišin! Kitas žmogelis skundėsi būk jis pilve turys wholselį. Tai visgi sakau prastas biznieriūs, kad į pilvą sukimšęs prekes nešioją...

— o —

Kaip pažiūri Chicagoj į senus lietuviūs, tai vienas po kitam mufuojasi i miesto į laukus. Žiūrėk dreiverys su aukšta šilkinė skrybėle jau veža iš miesto. Tai vis seni laikraščių skaitytojai, geri tautos palaikytojai kas kart mažėja...

“Vilnis” džiaugiasi, kad kon-

— o —

gresmonas Sabbath pagyrė komunistų laikraštį The Worker. Koks čia gali būti džiaugsmas! Juk tas laikraštis nelietuviškas. Ot, daleiskim, jeigu jis būt pagyręs „Vilnį“ tai būt kas kitą!... Bet žinoma pas komunistus skirtumo nėra. Daleiskim, kad ir kalmukas Lietuvą valdytų, bet tik komunistas. Mat jie tiki į plėšikų demokratiją, arba kitaip sakant, tokioms pat gyslom vienodas barščių rasalas teka. Jeigu Stalinas serga, tai visi komunistai serga...

— o —

Žmoneliai, kurie automobilius turi jau pradėjo dejuoti. Mat su trim gorčiais gaso per savaitę, tai tik motorą gali apšildyti, kad užstarduotų. Farmeriai tai kas kitą. Jie gali

savo automobilių vartoti ir be gaso. Tik reikia motorą išimti „rodoyklų“ įkaliai, pasikinkei porą kumelaičių ir „šuti“...

— o —

Man į darbą važiuojant su vienu draugučiu gatvekary, susedę mudu ir kalbamės Jis man ir sako: Ar tu žinai, kad dabar visi žmonės tik laukia, kad sustotų karas. Sakau tie kurie laukia sustojant karo, tai jie, matai, prie durų stovi, o mudu dar turim važiuoti toliau, tai ir nelaukiam...

— o —

Rodos dar nesenai fermeriai su kiaušiniiais galėjo sienas malevot. Neapsimokėjo nei vištas lesinti. Bet dabar farmerys paskui vištą ir sekioja, kad tik greičiau vištą išmestų jam penktuką. Mat kaip kam ir “vainos” ant sveikatos...

— o —

Kaip girdėt iš pranešimų būk jau vokiečiams pradeda pritrūkti amunicijos. Gal ir trūksta. Bet vis vien Hitleris neiššaus į priešą iki paskutinės kulkos. Jis dar vieną sau pasiliks...

— o —

Socialistų gyvavimo laikais, bagočiai buvo populiarūs kalbėtojai. Vieną kartą vienas pasakė: Kaip įvyks socializmas tai nei vienam žmogui nereikės sunkiai dirbti ir gaus gerai užmokėti. Kitas ir ant pievos aukštininkas atsigulęs lekiančias varnas skaitys ir tas gaus užmokėt. Kaip dabar žiūriu tai socializmas įvyko. Vienas iš tų bagočių SLA. deficitą figeriuoja ir gauna užmokėt...

— o —

Andriulis su Pijušu prieš Hitlerį jokiū būdu negali susitart. Bet prieš Smetoną, tai kaip vieno tėvo vaikai. Vienas kanda, kitas gnybia. Ir ko taip ilgai laukėte nepasibučiavus?... Kam Šimutį bučiuot? Ar nori, kad ir jis Smetoną dergtų?...

Kalbos Atsakymai

Šie atsakymai paimta iš kalbininkų žurnalo “Gimtoji Kalba.” Gal kai kuriems žemaičiams ir kitiems lietuviams bus įdomu sužinoti kaip reikėtų lietuviškai vadinti jau dabar vadinami lietuviški pavadinimai.

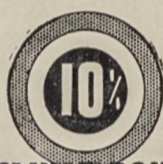
Kaip reikia sakyti? VEIVIRŽĖNAI, ENDRIEJAVAS, ar VEVIRŽĖNAI ANDRIEJAVAS,

Taisyklingos ir vartotinos tik pirmosios lytys. Tarmiškai vietos žmonių tariama VĖVIRŽIENA (patėsiant paskutinę A), su ilgu Ė po V. Tarminė lytį, dėsningai verčiant į rašomąją kalbą, išeina — VEIVIRŽĖNAI. O Veviržėnai imta rašyti, tarmės nesupratus. Be to, tolimesnieji veviržėniškių kaimynai E po V yra jau ir su trumpinę, taria VEVIRŽĖNA. Kad čia dvibalsis EI senas pirštu prikišamai rodo ir VEIVIRŽO (tarmiškai) VĖVERŽOS) upės vardas, kuris XIV amžiui vokiečių ordino šaltiniuose rašomas ir WEIWIRS. Karo Topografijos skyriaus išleistame Lietuvos žemėlapy vėl įrašytas iškraipa — VIEVIRŽAS. Upė teka pro pat miestelį, iš jos vardo su priesaga -ėnai ir pasidaryta VEIVIRŽĖNAI. Palyginus dar Žemaičiuose upinius vietovardžius: JUDRĖNAI: BABRUNGĖNAI: BABRUNGAS: DARBĖNAI: DARBĄ... Antrasis miestelis tarmiškai vadinamas ENDRIEJAUS, kilmės ENDRIEJAVA. Taigi vėl išeina tik ENDRIEJAVAS. Tą vardą šis miestelis turi iš ANDRIEJAUS Pacevičiaus, 1780 m. pastačiusio čia bažnyčią. ANDRIEJUS, žemaičių vadinamas ENDRIEJUMI. Iš šios vardo lyties su slaviška priesaga -avas

ir pasidarytas ENDRIEJAVAS arba tikriau sakant, dvarininko pramintasis ANDRZEJOW žmonių prisitaikytas savo kalbai. ENDRIEJŲ taip pat pažysta ir rytų lietuviai, palyginus INDRIONIŠKĮ ir pavardes — INDRIUNAS, INDRELĖ, kurie rašomąja kalba vadintini. ENDRIONIŠKIS, ENDRIUNAS, ENDRELĖ, nes vietos tarmėje ir PENKI tariaimi PINKI... Be to, ENDRIEJAVAS bus sulietuvintas ir gaus vardą ENDRIEJIŠKĖS...

(Bus daugiau)

**BE 100%
WITH YOUR**

BUY WAR BONDS

LANKĖSI LIETUVOS MINISTERIS

P. Žadeikis, Amerikos Lietuvių Tarybos kviečiamas, sausio 8 d. atsilankė Tarybos posėdyje ir, padaręs Lietuvos ir tremtinių padėties apžvalgą, ragino Tarybą išvystyti savo veiklą šalpos reikaluose. Susirinkusieji patiekė keletą paklausimų, į kuriuos svečias pasižadėjo atsakyti vakariniame Tarybos drauge su Lietuvos piliečiaus posėdyje.

Vakariniame abiejų organizacijų (A. L. T. ir L. T. T.) posėdyje, Lietuvos Atstovas kalbėjo praktiškosios vienybės klausimais. Ponas Atstovas pabrėžė realios vienybės būtiną reikalingumą, kad be reikalo nebūtų aikvojama visuomeninė energija, kuri taip labai reikalinga Lietuvos vadavimui. Atstovas nagrinėjo lietuvių užsieniečių centro klausimą ir nurodė kad lojalus Lietuvos piliečių santykiavimas su šio ir savo krašto įstaigoms yra raktas į

praktišką vienybę: Lietuvos Pasiuntinybei ir Konsulatams rūpi ne partiniai, bet visos Lietuvos ir visų lietuvių reikalai. Kvietė susirinkusius branginti savo valstybės tradicijas, ginti savo tautos suverenumą, išlaikyti vyriausybinių kontinuitetą, kaip kad jis buvo išlaikytas nuo pat 1918 m. vasario 16 d., neiškiriant nei 1926 m. posūkio.

Ponas Ministeris kvietė visus įsigilinti ir įvertinti tą kilnų Amerikos vyriausybės nusistatymą, nepripažįstantį neteisėtą Lietuvos okupacijos 1940 ir 1941 metais, bet todėl pripažįstantį Lietuvos Pasiuntinybę Washingtone ir Lietuvos vyriausybę, kuri nors tuo tarpu tebesiranda under duress, bet egzistuoja de jure. Tad bendras ir vieningas darbas Lietuvos atstatymui yra būtinas ir galimas kas tik jo ieško.

— L. P. S. Ž.

LABDARIŲ SĄJUNGOS
PARENGIMAS

28 VASARIO

Holy Cross Auditorium,

46TH and WOOD STREET

Bus išpildyta gražus programos

PRADŽIA 7:00 VAL. VAKARE

Pelnas šio parengimo eina naudai

Senelių Prieglaudos Namui

Užbaigimui

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS

25 METŲ PAMINĖJIMAS

"16 VASARIO"

(1918 — 1943)

Sidabrinis

Jubiliejus

BANKIETAS

VASARIO 16 d. — ANTRADIENIO VAK.

BLACKSTONE HOTEL,

Chicago, Illinois

Rezervacijas paduokite į

MARGUTĮ, 6755 South

Western Avenue

TELEFONAS GROVEHILL 2242

Margutis metams kainuoja

DU DOLERIAI.

Adresas: 6755 South Western
Avenue, Chicago, Illinois.

AR ŽINAI KAD?

— 1917 m. New Yorke įsteigta Amerikos Lietuvių Tautinė Taryba. Valdyba sudaryta iš: J. O. Širvydo, V. Jankausko ir V. Račkausko, V. Daukšos ir M. Bučinsko?

— Socialistų "N." 1917 m. Nr. 298 vis veda agitaciją, kad Lietuva reikia palikti prie Rusijos?

— 1917 m. New Yorke įvyko Centralinio Komiteto kvietimas srovių veikėjų suvažiavimas, pasitarti Lietuvos reikalais. Dalyvavo devynių nacionalių organizacijų atstovų į 30.? (Katalikų atstovai nedalyvavo).

— 1918 m. sausio mėn. iš New Yorko Tribune redakcijos štabo, dėlei lietuvių pasiskundimų, tapo prašalintas garsusis F. Simonds, kuris vedė plačią propagandą už lenkus ir niekino lietuvius?...

— 1918 m. sausio 23 d. Amerikos Lietuvių Taryba pasiuntė į Petrogradą telegramą Trockiui (a. a.), reikšdami pasitenkinimą, kad rusų armija ištraukė iš Lietuvos?

— 1918 m. Gegužės 3 d. prez. Wilsonas priėmė abiejų Lietuvių Tarybų Delegacijas ir viso 16 asmenų. Prezidentas davė pažadą remti Lietuvos Nepriklausomybę. Delegacijoje dalyvavo: T. Naruševičius, V. Račkauskas, kun. J. Žilius, J. Kaupas, dr. Bielskis, kun. Dobužis, K. Chesnulis, kun. Jakaitis ir kiti?...

1918 m. liepos 10 d. laidoj socialistai per savo laikraštį "N." agituoja prieš Lietuvos nepriklausomybę ir ragina dė-

tis federacijon su Lenkija ir kitomis po rusais buvusiomis tautomis? (Ir dabar tą patį daro, po 25 m.)

— 1921 m. gegužės 30 d. lankėsi Lietuvių Delegacija pas Prezidentą Hardingą ir įteikė Lietuvos pripažinimui memorialą su anuomet surinktais "Milijono" parašais. Delegacijoje buvo J. J. Elias, J. Hermanavičius, kun. J. Jakaitis, A. Ivas, dr. E. G. Klimas ir kiti?

— Socialistų "N." 1921 m. 142 Nr. pareiškė: "Nei vieno cento Lietuvai?" aukomis.

— 1922 m. amerikiečių nuļieŗas "Laisvės Varpas" pasiekė Lietuvą ir sausio 12 d. įkeltas į Karo Muziejaus bokštą? (Sumanytojas to Varpo — adv. J. Borden Bagdžiūnas).

— Šįmet sueina 25 m. nuo pasikalbėjimo Lietuvos Tarybos Vilniuje, Nepriklausoma valstybe?

— Antanas Smetona buvo pirmasis ir paskutinis Lietuvos Prezidentas?

— Vasario 16 d. 1918 m. pasirašė Nepriklausomybės Aktą Antanas Smetona, būdamas Lietuvos Tarybos Prezidentas?

— Socialistai ir komunistai švęsdami "16 Vasario", švenčia tą šventę priešingai savo demokratiškiems principams?

oooooooooooooooooooooooooooo

"We cannot have all we want if our soldiers and sailors are to have all they need."

—Franklin D. Roosevelt

BUY
WAR
BONDS

MIŠKAS UŽIA

Miškas ūžia verkia, gaudžia, Vėjas žalią medį laužo. Nuliūdimas širdį spaudžia, Lyg kad replėmis ją gnaužo. Girios tamsios, jūs galingos, Kur išnykote plačiosios? Dienos praeities garbingos, Kur pradingote brangiosios?

Miškas verkia didžiagirių, Baisūs kirviai ją šskynė... Verkia Lietuva didvyrių, Nes juos užkasė tėvynė.

Kas mums praeitį gražintų, Ir jos garbę ir jos galę? Kas tuos kaulus atgaivintų, Ką po žemėm gul nubalę?...

Tu girele tu žalioji, — Tu, kurią laikai išgriovė... Tu lietuvi, kurs vaitoji, Jūs užmirštumėt senovę!

Atsibus tėvynės sūnūs, Didžią praeitį atminę... Pagimdys vargai galiūnus, Ugnimi uždegs krūtinę!...

— Maironis.

MISLĖS

1. Žalia žolė, bet ne žolė, su uodega, bet ne pelė?

2. Šepetys-repetys, gilia pili pastatys?

3. Lydeka nērė, girią pakėlė?

4. Kiek ant dangaus žvaigždelių, tiek ant žemės skylių?

5. Už žirni mažesnis, už velnią piktesnis?

6. Kas bėga per šiaudus, o nešabžda?

7. Baltos pievos, juodos avys, kas išmano tas jas gano?

8. "Mutis" pabučiavo "Rigaitį". Kuris iš jų lošė Kristaus rolę?

VACATION IN FLORIDA

BOULEVARD HOTEL ON EAST LAS OLAS
BOULEVARD, FOR LAUDERDALE
FLORIDA

THE BOULEVARD HOTEL is a new and modern, within easy walking distance of all shops, restaurants, theatres and churches. It is situated on East Las Olas Boulevard... the beach drive. Beach bus from our door.

Just like a beautiful private home, is the way our Hotel is best described. We have two patios, one screened-in porch with a lobby upstairs. Also, a main lobby downstairs. Every room has a private balcony of its own and opens onto the patios, giving a complete cross-circulation. Each room is individually furnished in a different color scheme. Tropical steel laovro doors, rattan furnishings, and many shrubs give it a delightful resort atmosphere. Every room has tub and shower combination and heat. We have two separate entrances from the parking lot for bathers not wishing to enter the lobby.

The hotel is operated only in the European plan. Plenty of good restaurants in Fort Lauderdale. We would enjoy having you as our winter guest.

JOS. J. BACHUNAS, *Managing Director*

STASYS LITVINAS

sako:

NAMŲ SAVININKAI! APTAISY-
KITE NAMĄ! LENTOS, BAL-
KIAL, DURYS, LANGAI IR VI-
SOKIA MEDŽIAGA. KREIPKI-
TĖS! —

Carr-Moody Lumber Company

3039 SO. HALSTED STREET
Telephone Victory 1272
CHICAGO, ILL.

BANKIETAS

BANKIETAS

ŠVĖSKIME "16 VASARIO"! Šimet "16 VASARIO" pri-
puola antradieny. Chicagos lietuviai ruošia bankietą "16
VASARIO", paminėti 25 m. Lietuvos Nepriklausomybės
Sukaktuves. —

Dirva

Savaitraštis leidžiamas Clevelande

Redaktorius K. S. Karpus

Kaina \$2.00

Adresas:

6820 SUPERIOR AVENUE
Cleveland, Ohio.

Užsirašyk Amerikos

"Lietuvių Naujienos"

Tai pigiausias ir gražiausias
mėnesinis žurnalas, 24 pusla-
pių.

Prenumerata metams tik 50
centų.

"LIETUVIŲ NAUJIENOS"

332 No. 6th Street
Philadelphia, Pa.

oooooooooooooooooooooooooooo

Atsinaujinkit Prenumeratą!
Adresas: 6755 South Western
Avenue, Chicago, Illinois.

Conrad

FOTOGRAFAS

Studija įrengta
moderniškoms
pirmos rūšies su
užlaidomis ir
Hollywood švie-
somis. Darbas
garantuotas.
420 W. 63rd St.

Tel. Englewood 5840—5883

SANDARA

Tautinės Sandaros Organas.
Metams kaina \$2.00

Red. M. VAIDYLA

Adresas: 840 W. 33rd Str.
Chicago, Ill.

VACATION IN FLORIDA

JOE BACHUNAS, Managing Director

Parduodam Vilnonius Švederius, Dideliems ir Mažiams, Vilnonės Pirštines, Vilnonės Kepuraites Mažiams Vaikučiams, Vilnonės Kojines dėl Vyrų ir Moterų. Vilnoniai apatiniai Marškiniai dėl Vyrų.

Bridgeport Knitting Mills

F. Selemonavičius, Sav.

504 WEST 33rd STREET
Arti Normal Avenue

Telephone Victory 3486
CHICAGO, ILL.

LAIDOJANT PASITARNAUS

LIETUVIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ
ASSOCIACIJOS

Tel. Yards 0781-0782

I. J. Zolp

1646 WEST 46th STREET

Telephone Canal 2515

Lachawicz ir Sūnai

2314 WEST 23rd PLACE

42-44 EAST 108th STREET

Tel. Pullman 1270

P. J. Ridikas

3354 SOUTH HALSTED STREET

Skyrius: 710 WEST 18th STREET

Visi Telefonai Yards 1419

Tel. Yards 4908

Antanas M. Phillips

3307 LITUANICA AVENUE

Tel. Yards 1138-1139

Mažeika ir Evanauskas

3319 LITUANICA AVENUE

Tel. Pullman 9661

Leonard F. Bukauskas

10821 SO. MICHIGAN AVENUE

Tel. Lafayette 3572

J. Liulevičius

4348 SO. CALIFORNIA AVE.

KOPLYČIOS DYKAI VIŠOSE MIESTO DALYSE

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

